

หนี้ครัวเรือนไทยกับแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน

THAI HOUSEHOLD DEBTS AND THE SUSTAINABLE SOLUTIONS

ชนาภวิวัฒน์ ชันทะ^{1*} และ สุภาศพรพรรณ ตั้งตรงไพโรจน์²

Chanapiwat Khunta^{1*} and Supaphan Tangtrongpairoj²

(Received: October 30, 2020; Revised: March 15, 2021; Accepted: April 27, 2021)

บทคัดย่อ

ภาวะหนี้สินครัวเรือนของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในขณะที่ประชาชนกลับมีรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ที่ต่ำลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในระดับมหภาคได้ในที่สุด ดังนั้น การแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม ซึ่งในปัจจุบันพบว่าคนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้มากขึ้น และเป็นหนี้มากขึ้น แม้ภาครัฐจะออกมาตรการใดๆ มาเพื่อบรรเทาปัญหาหนี้สินของครัวเรือน เช่น การแก้ไขปัญหาแหล่งเงินทุน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ แต่ประสิทธิภาพของมาตรการเหล่านั้นจะมีย่อยหากครัวเรือนยังคงขาดวินัยทางการเงิน จึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ทางการเงินโดยเฉพาะการบริหารหนี้สินครัวเรือน ดังนั้นบทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การหนี้สินครัวเรือนไทยในปัจจุบัน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนอย่างยั่งยืน โดยเนื้อหาประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมการยกตัวอย่างการแก้ปัญหาการผิดนัดชำระหนี้เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหานี้เสีย โดยหวังว่าบทความนี้จะสามารถเป็นแหล่งข้อมูลแก่ภาคครัวเรือนในการป้องกันวิกฤตหนี้สินและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อครัวเรือนก่อนที่จะเข้าสู่วัฏจักรของการเป็นหนี้ได้ในอนาคต

คำสำคัญ: หนี้ครัวเรือน ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หนี้เสีย

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Corresponding author, E-mail: PlugCK@gmail.com

Abstract

Thailand's household debts are likely to continue to rise in contrast to people's lower incomes and poorer debt servicing capability. If the situation keeps prevailing, it might eventually affect the economy at the macro-level. As a result, solving the household debt problem is an important issue that should not be overlooked. Nowadays, Thai people are found out to have household debts at a sooner time with longer debt periods and bigger amounts of loans. Not with standing the government has issued many measures to ease household debt problems (such as solving funding source problems and increasing individual's access to funding sources), the effectiveness of those measures are yet low under a circumstance that the households are lacking financial discipline. It is therefore necessary to acknowledge financial literacy to people, especially in the area of household debt management. This academic article to disseminate knowledge and understanding of; the current situation of household debts in Thailand, the debt articulating factors, and the sustainable solutions to household debts. Authors scrutinize information derived from document analysis and the reviewing of related research. Authors also exemplify solutions for delayed debt settlements, which is a preventive measure against bad debt involvement. Hope fully, this article will serve as a resource for households in preventing the debt crisis, which is a household's immunity against future debt cycles.

Keywords: Household Debts, Debt Restructuring, Non-Performing Loan

1. บทนำ

หากได้ติดตามข่าวสารเศรษฐกิจของประเทศในระดับจุลภาคจะพบว่าปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชนคงหนีไม่พ้นเรื่องของปัญหาปากท้อง แต่ละครัวเรือนมีรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่ายเกิดการขาดสภาพคล่องทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายจนกลายเป็นปัญหาภาระหนี้สินครัวเรือน โดยเฉพาะในปี 2563 ที่ผ่านมามีการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย ทำให้มีผลโดยตรงต่อรายได้ครัวเรือนที่ชะลอลงจากการถูกลดเงินเดือนหรือสูญเสียรายได้จากการถูกเลิกจ้างงาน นับเป็นความเสี่ยงต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและเป็นความเสี่ยงต่อปัญหาวิกฤติหนี้ครัวเรือนเป็นอย่างมาก

ประเด็นเรื่องภาระหนี้ครัวเรือนไทยจึงเปรียบได้กับภัยเงียบใกล้ตัวที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะหากการก่อหนี้นั้นอยู่ในระดับสูงกว่าความสามารถในการชำระหนี้ และเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สำหรับในประเทศไทยวัตถุประสงค์ของการก่อหนี้ครัวเรือนที่ขยายตัวมากที่สุดคือการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยและเช่าซื้อรถยนต์ซึ่งเป็นหนี้ก้อนใหญ่ สาเหตุเนื่องมาจากนโยบายบ้านหลังแรก และนโยบายคินภาชีรถยนต์คันแรกของภาครัฐ รวมถึงภาวะอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลงเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจซึ่งเอื้อต่อการก่อหนี้วัตถุประสงค์ของการก่อหนี้รองลงมาคือเพื่ออุปโภคบริโภคและประกอบอาชีพ (ศุภชัยวิจิตรกรไทย, 2563) จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงระดับของหนี้ครัวเรือนส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐ เนื่องจากสามารถจูงใจการบริโภคของครัวเรือน (ชุตินา คลังจตุรเวช, 2554) แต่อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการก่อหนี้ที่เดิกล่าช้ามาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการก่อหนี้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยและยานพาหนะ หรือเพื่อการ

อุปโภคบริโภค ล้วนแล้วแต่เป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับครัวเรือน หากไม่มีเงินเพียงพอประชาชนควรจะต้องแก้ปัญหาอย่างไรเพื่อให้สามารถได้สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะต้องเพิ่มรายได้หรือไม่ หรือจะต้องกั๊ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายจนกลายเป็นปัญหาภาระหนี้สินครัวเรือน นี่คือคำถามที่ให้ชวนคิดว่าจะต้องทำอย่างไรเพื่อให้ครัวเรือนเกิดความเพียงพอต่อการดำรงชีวิตและมีความสุขสบาย อยู่ดีกินดีได้ในแต่ละวัน และลดปัญหาภาระหนี้สินของครัวเรือนลง

แม้ภาครัฐจะออกมาตราต่างๆ เพื่อสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน เช่น โครงการคลินิกแก้หนี้จัดโดยธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สำหรับบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน, โครงการแก้หนี้ในระบบโดยกระทรวงการคลังในการเพิ่มช่องทางสินเชื่อให้ลูกหนี้ในระบบรายย่อยและดำเนินการเอาผิดกับเจ้าหนี้ในระบบ, โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการและธนาคารออมสิน, โครงการเพิ่มสภาพคล่องให้เกษตรกรโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจากการขยายเวลาชำระหนี้ให้เกษตรกรรายย่อย เป็นต้น รวมถึงการออกนโยบายลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และการเพิ่มแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชน และประชาชนเองก็เข้าถึงบริการทางการเงินได้ง่ายขึ้นจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการเงิน (Fin-tech) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) แต่มันคือปลายทางของการแก้ปัญหา เพราะต้นทางของปัญหาอยู่ที่ตัวบุคคล ภาครัฐจะต้องส่งเสริมและให้ความรู้แก่ประชาชน ในการบริหารจัดการการเงินของภาคครัวเรือน และไม่ก่อให้เกิดปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น หากจะสร้างเครื่องมือและแบบทดสอบในการแก้ไขและส่งผลลัพธ์ไปในทิศทางใด และจะแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนหรือไม่ ท้ายที่สุดแล้ววงวัดจากสถิติภาระหนี้ครัวเรือนในแต่ละปีจะเป็นดัชนีชี้วัดความเป็นอยู่ที่ดีของภาคครัวเรือน

หากเน้นถึงบริบทความรู้ความเข้าใจวินัยทางการเงินของตัวบุคคลนั้น ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมคือการเพิ่มองค์ความรู้เข้าไปในบทเรียน โดยเน้นตั้งแต่เยาวชนเป็นพื้นฐาน และการสร้างนวัตกรรมทางการเงินในรูปแบบของ application เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ได้เรียนรู้และสนุกไปกับการบริหารจัดการการเงินภายในครัวเรือน เป็นวิธีการซึมซับและเติมองค์ความรู้ได้ตลอดจนเกิดเป็นพฤติกรรมที่มีวินัยทางการเงิน และเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถแก้ไขจนเห็นผล ดังนั้นบทความนี้จึงมุ่งเน้นในการขยายความรู้ของสภาพการณ์หนี้ครัวเรือนไทย ปัญหาภาพรวมภาระหนี้ครัวเรือนเป็นสำคัญ ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจรายได้และรายจ่ายเบื้องต้นสามารถนำไปวางแผนการเงินในอนาคตได้ด้วย และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการเป็นหนี้เสียเพื่อให้เกิดความเข้าใจในองค์รวมเป็นการป้องกันและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อครัวเรือนก่อนที่จะเข้าสู่วัฏจักรของการเป็นหนี้

2. สภาพการณ์หนี้ครัวเรือนไทย

หนี้ครัวเรือน ตามคำนิยามของธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) หมายถึง เงินกู้ยืมที่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยได้จากสถาบันการเงิน ซึ่งเงินที่กู้ยืมนี้ผู้กู้จะนำไปใช้เพื่อการใช้จ่ายใช้สอยต่างๆ หรือเพื่อประกอบธุรกิจก็ได้ หนี้ครัวเรือนที่พบในปัจจุบันนั้นมทั้งการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน (กู้ในระบบ) และการกู้ยืมเงินกันเองในระหว่างประชาชนที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงิน (กู้นอกระบบ) ทั้งนี้ ข้อมูลหนี้ครัวเรือนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอยู่จะครอบคลุมเฉพาะเงินให้กู้ยืมจากสถาบันการเงินเท่านั้น

จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ณ ไตรมาส 3 ปี 2563) ระบุว่าหนี้ครัวเรือนของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อยู่ที่ร้อยละ 86.6 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ จากไตรมาส 2 ปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 83.8 นับเป็นสถิติสูงสุดในรอบ 18 ปี ซึ่งการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนนี้ส่วนทางกิจกรรม

ทางเศรษฐกิจที่หยุดชะงักลงในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงมีนัยสำคัญต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563) นอกจากนี้ในผลการวิจัยของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้ศึกษาข้อมูลจากบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติระบุว่า “คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้นานขึ้น และเป็นหนี้มากขึ้น” (วิโรจน์ สันติประภพ, 2560) สิ่งใดคือสาเหตุที่ทำให้คนเราเป็นหนี้ นั่นคงเกิดจากความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญและหลังจากนั้นอาจเกิดจากกิจกรรมทางการตลาดที่เป็นกลไกในการส่งเสริมกิจกรรมจนทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่ “ของมันต้องมี” ซึ่งอาจเป็นวาทกรรมกระตุ้นให้ประโยชน์เข้าไปอยู่ในใจของผู้บริโภคและเกิดการตัดสินใจได้ง่ายในการใช้จ่ายใช้สอย ประกอบกับการเข้าสู่ยุคโซเชียลมีเดีย (social media era) ที่มีเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกสบายให้กับคนในยุคปัจจุบันสามารถบริโภคอุปโภคสินค้าและบริการทางออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน (application) ต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบาย จากผลการวิจัยของศูนย์วิเคราะห์ TMB Analytics (2562) พบว่า กลุ่มประชากรเจนเนอเรชั่นวาย (Gen Y อายุ 23-38 ปี) ที่มีพฤติกรรมทางการเงินผ่านทางโซเชียลมีเดียมากที่สุด มีภาระหนี้ประมาณ 4-5 แสนบาทต่อคนต่อปี และเป็นหนี้ที่มีการผิดนัดชำระถึงร้อยละ 7.10 ในภาระหนี้เหล่านี้เกิดจากทัศนคติ “ของมันต้องมี” เกือบหนึ่งแสนบาทต่อปีจากการซื้อโทรศัพท์ เสื้อผ้า เครื่องสำอาง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กระเป๋า และนาฬิกา/เครื่องประดับ เป็นการซื้อตามเทรนด์ กลัวเอาต์ คิดเป็นร้อยละ 42 และซื้อเพราะมองเป็นของจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 37 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 มีเงินไม่เพียงพอแต่ใช้จ่ายจากการกู้ธนาคาร บัตรเครดิต และบัตรเครดิตเงินสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจซื้อแบบไม่ต้องคิดและขาดวินัยทางการเงินและท้ายที่สุดคือการเกิดหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น

ในส่วนของภาพรวมภาระหนี้สินของครัวเรือนในประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับบริษัท เดอเนลเส็น คอมปะนี (ประเทศไทย) จำกัด ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนจำนวน 1,500 ครัวเรือนทั่วประเทศ ในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม 2560 ภายใต้โครงการสำรวจศึกษาปัญหาหนี้สินของภาคครัวเรือนไทยและนโยบายเยียวยา (สรา ชื่นโชคสันต์, สุพริศร์ สุวรรณิก, และธนัชพร สุขสุเมธ, 2562) พบว่าภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูงมีสาเหตุมาจาก 1) การเข้าถึงบริการทางการเงินที่ดีขึ้น 2) มาตรการภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจ 3) เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในช่วงปี 2554-2555 ที่ทำให้ครัวเรือนต้องกู้ยืมเพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และ 4) พฤติกรรมการใช้จ่ายของครัวเรือนเองที่ยังคงขาดวินัยทางการเงิน นอกจากนี้ผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้จ่ายระหว่างกลุ่มครัวเรือนต่างๆ โดยที่ทำการควบคุมหลายปัจจัยให้คงที่ซึ่งพบว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้ อย่างมีนัยสำคัญ เช่น ค่าโทรศัพท์สูงกว่าร้อยละ 135 ค่าซ่อมรถสูงกว่าร้อยละ 631 นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้และมีปัญหาทางการเงิน มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้แต่ไม่มีปัญหาทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งส่วนมากเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงที่สูงกว่าร้อยละ 376 และค่าเสื้อผ้าที่สูงกว่าถึงร้อยละ 562 ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ส่วนหนึ่งชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมการก่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่เป็นการใช้เงินที่สุรุ่ยสุร่าย เน้นใช้จ่ายเพื่อสร้างความมีหน้าตาในสังคม (สุพริศร์ สุวรรณิก, 2561)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือน

หนี้ครัวเรือนเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของประชาชนในอาชีพต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่าการเป็นหนี้เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ (สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร, และวสุ สุวรรณวิทคม, 2563; พิชญ์สินี วงษ์ภาวิน, 2560; พรทิพย์ อังศุมงคล, 2560; อุษา อมรรักษ์ยาวิจารณ์, 2560; พรภัทร อินทรวรรณพัฒน์, สิริรัตน์ เชษฐสุมน, และผ่องพรรณ ดริยมงคลกุล, 2557)

1. รายจ่ายมากกว่ารายได้ ค่าใช้จ่ายต่อวันที่ใช้เกินตัว โดยไม่ได้มีการวางแผนใช้เงินหรือไม่ทำบัญชีรับจ่ายว่าในหนึ่งวันเราต้องใช้เงินได้วันละเท่าไรจึงจะพอรายรับในแต่ละเดือน เช่น เราออกไปซื้อของใช้อุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนแต่อยากได้สินค้าที่ไม่ได้อยู่ในรายการที่ต้องซื้ออาจเป็นสาเหตุที่เราไม่สามารถคุมรายจ่ายได้

2. ไม่มีความรู้ทางการเงิน โดยการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายภายในครัวเรือนในแต่ละเดือน ซึ่งใช้วิธีการจัดทำบัญชีและลงสมุดไว้ในแต่ละวันว่าเรามีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างและควรกำหนดค่าใช้จ่ายไว้ในแต่ละเดือนไม่ควรจ่ายเกินจำนวนที่กำหนดไว้เพื่อควบคุมการเงินให้อยู่ในกรอบที่และไม่เกินรายได้ที่รับในแต่ละเดือน

3. การผ่อนสินค้า ที่มีทั้งความจำเป็น ณ ช่วงเวลานั้นหรือจำเป็นไม่มาก ขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าในการตัดสินใจและเหตุผลเวลานั้น เช่น การผ่อนโทรศัพท์ใหม่ในขณะที่เครื่องเก่ายังใช้ได้แต่พิจารณาแล้วว่ามันไม่ทันสมัยจึงตัดสินใจซื้อโดยการผ่อนบัตรกับช่วงของการจัดโปรโมชั่นอัตราดอกเบี้ยเงินผ่อน 0% เป็นต้น

4. รูปแบบการออมเงิน ไม่ได้ศึกษาวิธีการออมเงินในแต่ละเดือนซึ่งโดยปกติเราอาจจะมี การออมเงินไว้ 10 % ของรายได้ทั้งหมดเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉินหรือบั้นปลายชีวิตซึ่งปัจจุบันวิธีการออมเงินมีหลากหลายรูปแบบอย่างเช่น การฝากแบบออมทรัพย์หรือสำหรับผู้ที่ชอบการเสี่ยงดวงหรือการลงทุนในรูปของการออมแบบสลากดิจิทัลเช่น สลากออมสินที่ได้ทั้งลุ้นรางวัลได้ดอกเบี้ยเงินฝากแบบขั้นบันไดตามกำหนดระยะเวลาและยังสามารถนำมาค้าประกันเพื่อนำเงินออกมาใช้จ่ายได้ เป็นต้น

5. การใช้เงินในอนาคต การกู้เงินหรือคดบัตรเครดิตออกมาใช้จ่ายใช้สอย เช่น การออกเดินทางเปิดประสบการณ์ท่องเที่ยวต่างประเทศซึ่งหลังจากกลับมาจากการท่องเที่ยวแล้วสุดท้ายต้องมาผ่อนชำระจากบัตรเครดิตที่เราได้นำไปใช้จ่าย

6. ซื้อทรัพย์สินไว้เก็บเป็นสินทรัพย์ในกรณีที่ต้องใช้เงินก้อนใดก็ตามถึงเวลาขายก็เปลี่ยนเป็นเงินสดใช้เวลานานเพราะบางพื้นที่อาจผันแปรมูลค่าเพิ่มได้ไวแต่บางพื้นที่อาจทำให้ราคาต่ำและไม่สามารถขายได้ทันทีทำให้ทุนที่เราทำการซื้อเก็บไว้จมอยู่กับที่ดินโดยเฉพาะในกรณีที่ดินที่ข้าราชการบางคนกู้สินเชื่อของสถาบันการเงินหรือสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยงานแล้วซื้อที่ดินเก็บไว้ท้ายที่สุดไม่สามารถส่งชำระหนี้ต่อไปได้ส่งผลให้มีหนี้ค้างชำระ

7. ประกอบธุรกิจ การกู้เงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินในการทำธุรกิจโดยมองเพียงแค่ว่าชอบโดยใช้ความรู้สึกเป็นตัวตัดสินใจแต่ไม่ได้ศึกษาผลกำไรและวิธีการบริหารจัดการร้านอย่างรอบคอบ เช่น ชอบทานกาแฟจึงอยากเปิดร้านกาแฟแต่โดยส่วนตัวแล้วไม่ได้ชอบงานบริการจึงอาจไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องต่อธุรกิจได้ทำให้เงินที่กู้มาลงทุนขาดทุนหรือก่อหนี้เสียไม่สามารถจ่ายคืนสถาบันการเงินหรือธนาคารได้

8. เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายเกินไป ปัจจุบันนี้เราจะทราบข่าวสารจากสถาบันการเงินที่มีการปล่อยสินเชื่อได้อย่างง่ายดายนี่เขาถึงได้ง่ายบางประเภทไม่ต้องค่าประกันก็สามารถกู้ได้บางประเภทสามารถกู้เพิ่มวงเงินจากเดิมได้อีกด้วยเป็นการเพิ่มภาระหนี้ที่สูงขึ้นและโอกาสหนี้จะหมดนั้นเป็นไปได้ยาก

9. หนีจากการพนัน นำเงินที่มีอยู่ไปเล่นการพนัน เช่น พนันบอลการเล่นหวยใต้ดินบางคนถึงขนาดขายบ้านขายรถเพื่อมาเล่นการพนันซึ่งถือได้ว่าเป็นความเสี่ยงมากและเป็นอบายมุขที่สำคัญผิดกฎหมาย ควรหลีกเลี่ยงเป็นอย่างยิ่ง

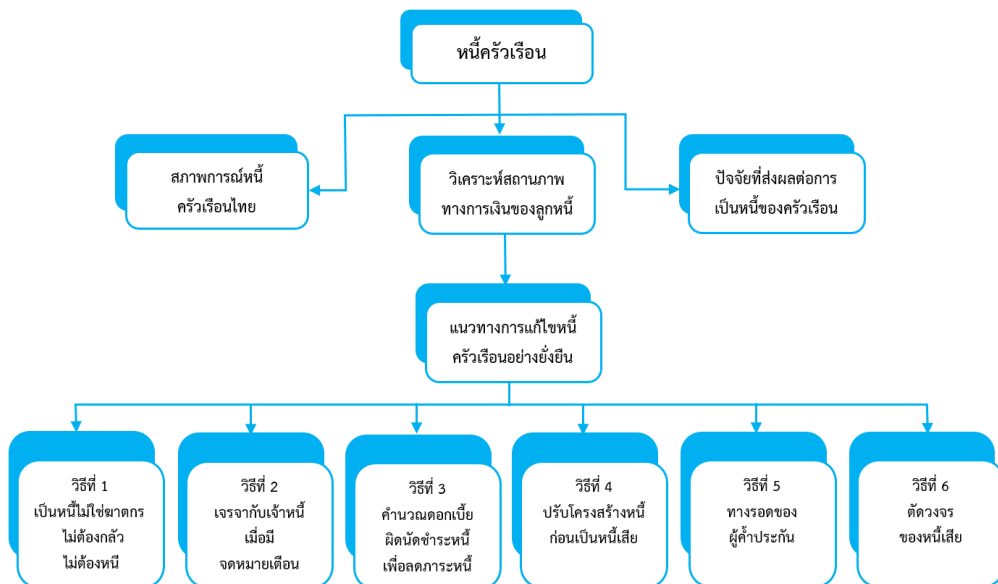
10. สถาบันการเงินให้วงเงินมากเกินไป ในการอนุมัติสินเชื่อบางประเภทมีการให้วงเงินลูกหนี้ที่สูงมากไม่สอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับโดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการที่ทำงานร่วมกับสถาบันการเงิน ทำให้กู้ได้ง่ายและได้วงเงินที่สูงเนื่องจากหน่วยงานการเงินของลูกหนี้สามารถหักเงินนำส่งให้กับสถาบัน

การเงิน บางรายเงินเดือนหลังจากหักภาระหนี้แล้วไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการครองชีพบางรายหลังจากเกษียณอายุราชการแล้วภาระหนี้ยังไม่หมดและรายได้ลดลงจากเดิมไม่เพียงพอต่อเงินงวดที่ต้องชำระหนี้ในแต่ละเดือน ส่งผลให้เกิดหนี้ค้างชำระ

11. ภาระหนี้จากการค้าประกัน การค้าประกันกู้หนี้ยืมสินโดยเฉพาะบุคคลที่รู้จักซึ่งไม่สามารถปฏิเสธที่จะค้าประกันได้เป็นสิ่งที่ผู้ค้าจะต้องยอมรับความเสี่ยงร่วมด้วยกับลูกหนี้หากปฏิเสธได้ควรหลีกเลี่ยงและแนะนำให้ใช้ บสย. ค้าประกันหรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันแทนซึ่งบางคนถึงกับต้องฆ่าตัวตายที่จะต้องมารับผิดชอบภาระหนี้แทนลูกหนี้

12. อัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ชวนดึงดูดให้ลูกหนี้ต้องการกู้เงินเพราะอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำซึ่งบางรายไม่ได้มองถึงความจำเป็นในการที่จะต้องใช้เงินกู้รวมถึงสินเชื่อบางประเภทที่สามารถจับกลุ่มรวมกันผลิตภัณฑ์ค้ำประกันภายในกลุ่มเกิดการชักชวนกันจึงทำให้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่าย

13. ความประมาท อาจเกิดจากสิ่งไม่คาดคิดเช่น การเกิดอุบัติเหตุหรือป่วยซึ่งจะต้องได้รับการรักษาและต้องใช้เงินจำนวนมากและต้องหายิบยืมส่งผลทำให้เกิดภาระหนี้โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ควรทำประกันและคุ้มครองสุขภาพไว้เพื่อป้องกันความเสี่ยง

ภาพที่ 1 วงจรหนี้ครัวเรือนไทยกับแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน

4. แนวทางการแก้ไขหนี้ที่ยั่งยืน

“การไม่เป็นหนี้เป็นลาภอันประเสริฐ” เป็นคำพูดที่เมื่อตนเองได้เป็นหนี้แล้วถึงจะเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้และต้องกู้เงินจากแหล่งอื่นมาชำระ ลูกหนี้บางรายไม่ยอมชำระปล่อยให้ตนเองกลายเป็นหนี้เสีย ทำให้ไม่สามารถกู้ยืมจากสถาบันการเงินได้อีก สุดท้ายคือต้องไปกู้ยืมนอกระบบที่ผิดกฎหมายและมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าปกติหลายเท่า ดังนั้นเมื่อเป็นหนี้แล้วต้องรีบแก้ไขและปรับพฤติกรรมทางการเงินใหม่ ซึ่งในบทความนี้จะขอแนะนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินก่อนที่จะก่อหนี้เพิ่ม การแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระและการหลีกเลี่ยงปัญหาการผิคนัดชำระหนี้ โดย

ยกตัวอย่างการคำนวณดอกเบี้ยผัดชำระ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อให้กระบวนการใกล้เคียงกับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ได้ข้อสรุปเป็นค่างวดที่ต้องจ่ายที่เป็นธรรมสอดคล้องกับรายได้ที่ลดลง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจลดการผัดชำระหนี้และสามารถนำไปวางแผนการชำระหนี้ สร้างวินัยในการชำระหนี้ รวมถึงป้องกันการเกิดหนี้เสียและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อครัวเรือนก่อนที่จะเข้าสู่วัฏจักรของการเป็นหนี้

วิเคราะห์สถานะภาพทางการเงินของลูกหนี้

หลายครัวเรือนที่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปสู่ระบบการเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินต่างๆ นั้น ล้วนเกิดจากความจำเป็นและความต้องการในการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของตนเองและเพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการดำเนินชีวิต ในส่วนของรัฐบาลเองก็ได้กำหนดนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจโดยสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนทั่วไป (non-bank) ได้มีบทบาทร่วมกันปล่อยสินเชื่อให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการเงินทุนของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ จึงทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการของสถาบันการเงินเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตามกลับส่งผลทำให้หนี้ค้างชำระรวมปรับตัวสูงขึ้นในทุกปี สาเหตุเกิดจากตัวลูกหนี้เองที่เป็นตัวแปรสำคัญในการเกิดปัญหาหนี้ค้างชำระ (ธนิดา ตันตืออาภากุล, 2560) แม้ว่าก่อนที่จะต้องเข้าไปสู่ระบบการเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินต่างๆ จะได้รับการตรวจสอบและได้รับคำปรึกษาจากสถาบันการเงินแล้วก็ตาม แต่สิ่งแรกที่ต้องให้ความสำคัญคือตัวผู้กู้ควรวิเคราะห์สถานะภาพทางการเงินของตนเองก่อนเพื่อตรวจสอบความสามารถในการชำระหนี้ก่อนที่จะมีหนี้เพิ่ม นั่นคือการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายของตนเองว่ามีความสมดุลหรือไม่หากต้องกู้ยืมเพิ่ม และเงินที่เหลือเก็บจากยอดเงินคงเหลือสุทธิมากน้อยเพียงใด เพราะการกู้ยืมนั้นหมายถึงการที่ต้องมีเงินงวดไปชำระหนี้ในแต่ละเดือน ซึ่งจะกลายเป็นรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นในแต่ละเดือน (จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับขนาดของวงเงินที่กู้ อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาในการผ่อนชำระ) ซึ่งจะเชื่อมโยงถึงความสามารถในการชำระหนี้คืนให้แก่สถาบันการเงิน

การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของผู้กู้ต้องคำนึงถึงรายรับสุทธิที่เหลืออยู่ในแต่ละเดือน โดยนำรายได้หักกับค่าใช้จ่ายตามปกติในแต่ละเดือนรวมถึงรายการผ่อนชำระหนี้ที่มีอยู่แล้วในแต่ละเดือน เมื่อเพิ่มเงินงวดจากการกู้ครั้งนี้ส่งผลต่อยอดคงเหลือสุทธิไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 30 โดยประมาณนั่นก็คือการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ สำหรับรายการผ่อนชำระหนี้ในแต่ละเดือนนั้นควรพิจารณาภาระหนี้ให้ครอบคลุมทุกประเภท ได้แก่ 1) หนี้ที่ยังคงเป็นสถานะลูกหนี้ปกติ หรือรีไฟแนนซ์ 2) หนี้จากรายงานเครดิตบูโรไม่ว่าจะเป็นบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด ผ่อนรถ ผ่อนบ้าน ที่เป็นสถานะปกติ โดยเฉพาะเงินงวดที่ไม่ได้รับไว้เท่ากันทุกงวดจะคิดค่าเฉลี่ยออกมาเป็นการผ่อนชำระรายเดือน โดยเฉพาะบัตรเครดิตหรือบัตรเงินสดต่างๆ โดยส่วนมากจะบวกย้อนหลัง 6 เดือนแล้วหาร 6 หรือคำนวณ 10% จากเงินต้นคงเหลือหรือขั้นต่ำ 1,000 บาทต่อเดือน จะได้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพื่อนำมาคำนวณภาระหนี้ตัวเอง และ 3) หนี้ที่ไม่ได้แสดงในรายงานเครดิตบูโรแต่มีหลักฐานในการเป็นหนี้ นำมาคำนวณด้วยเช่นกัน

แนวทางแก้ปัญหาการผัดชำระหนี้

วิธีที่ 1 เป็นหนี้ไม่ใช่มาตรการ ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องหนี เพราะฉะนั้นลูกหนี้ทั้งหลายเมื่อท่านได้ก่อหนี้แล้วมันคือความรับผิดชอบของท่านอย่าได้เอาความรับผิดชอบนี้ไปมอบไว้ให้คนอื่นไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือผู้ค้าประกันเพราะท้ายที่สุดแล้วเป็นหนี้ไม่ชำระหรือเร็วก็ต้องชดใช้แก่เจ้าหนี้เช่นเคย

วิธีที่ 2 เจรจากับเจ้าหนี้เมื่อมีเจตมาหยุดหนี้ เจตมาหยุดหนี้คือเจตมาทวงถามชำระหนี้ นั่นเองพร้อมทั้งใบตอบรับสี่เหลี่ยมให้ท่านเซ็นชื่อรับทราบจากบุรุษไปรษณีย์ ข้อความข้างจดหมายจะมีข้อมูลชื่อผู้กู้ วันทำสัญญาเงินงวดที่ค้างทั้งต้นทั้งดอก และระบุวันที่ให้ชำระภายใน 15 หรือ 30 วันนับ

จากวันที่ที่ท่านได้รับจดหมายฉบับนี้ กรณีเช่นนี้ท่านยังมีโอกาสได้หายใจหายคอกอย่างเพิ่งหนี และควรเข้าไปติดต่อกับเจ้าหนี้เพื่อทำการเจรจา

วิธีการเตรียมตัวก่อนไปเจรจากับเจ้าหนี้มีดังนี้ ขออีกระยะเวลาหนึ่งออกไป, ขอลดเงินงวดลงจากเงินงวดเดิม, ขอพักเงินต้นหรือพักดอกเบี้ยไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง, ดอกเบี้ยผิดนัดขอพักไว้ได้ แล้วเฉลี่ยจ่ายทีหลัง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะได้หรือไม่แล้วแต่เงื่อนไขเจ้าหนี้จะอนุมัติให้เราได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นไว้ว่าเงื่อนไขเหล่านี้หลักๆ ตามข้อมูลข้างต้นอย่างน้อยเราจะเตรียมข้อมูลไว้เพื่อเป็นการต่อรองในเรื่องของค่างวดที่ไม่หนักจนเกินไป ในส่วนเอกสารที่จะต้องเตรียมไว้เป็นหลักฐานการเจรจา ประกอบด้วย สำเนาทะเบียนบ้าน, สำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาบัตรข้าราชการ, สลิป หรือหนังสือรับรองเงินเดือนฉบับปัจจุบัน กรณีทำธุรกิจใช้ใบทะเบียนการค้า, ภาพถ่ายร้านค้า, จัดเตรียมบัญชีรายรับรายจ่ายใน หากใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในการยื่นกู้และกรรมสิทธิ์โฉนดเป็นของบุคคลอื่นให้พาเจ้าของกรรมสิทธิ์เข้าไปติดต่อเพื่อรับทราบข้อมูลในเงื่อนไขในการแก้ไขหนี้ด้วย หรือหากใช้บุคคลค้ำประกันให้มาติดต่อพร้อมกัน ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำ แต่ถ้าไม่สามารถมาติดต่อได้ให้เตรียมใบมอบอำนาจแทน เรื่องจะได้จบตามกระบวนการ เพราะว่าการแก้ไขหนี้จะต้องทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้และต่อท้ายเพิ่มเติมจากสัญญาเดิม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนจำเป็นที่จะต้องมารู้ร่วมกันในเงื่อนไขที่มีเพิ่มเติม

ในขณะที่เจรจาแก้ไขหนี้ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่ประนีประนอมหนี้ สิ่งที่จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นก็คือ ข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายต่างยอมรับในข้อเสนอที่ร่วมกันและจบลงกันด้วยดี บางสถานการณ์อาจจะไม่ราบรื่น อาจมีการประทะด้วยอารมณ์ในเหตุผลต่างๆ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ฝ่ายลูกหนี้จงเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาสาเหตุแห่งหนี้ค้าง, จงเล่าอาชีพปัจจุบันที่คุณทำอยู่อย่างชัดเจน, อธิบายรายรับและรายจ่ายแบบกระจำงเพื่อจะได้ทราบถึงความสามารถในการชำระหนี้, อดทนในสถานการณ์ที่บีบคั้นแม้เรื่องราวชีวิตมันจะเป็นทุกข์มากมายควรให้ข้อมูลที่ เป็นความจริงเพราะพนักงานแก้ไขหนี้จะต้องรับข้อมูลจากลูกหนี้เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการอนุมัติแก้ไขหนี้ค้างเปรียบเสมือนว่า ผู้นำเสนอคือตัวแทนของลูกหนี้นั่นเองเพราะฉะนั้น ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันด้วยดีจะเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ฝ่ายเจ้าหนี้หรือตัวแทนสถาบันการเงิน บริการด้วยใจและอดทน, ไม่เลือกปฏิบัติและพร้อมที่จะรับฟังปัญหาของลูกหนี้, วิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการผ่อนชำระหนี้, ทำให้ลูกหนี้เกิดความสบายใจและเปรียบเสมือนคนที่ไว้ใจกันและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน, ไม่นำข้อมูลของลูกหนี้ไปเปิดเผยและไปพูดที่อื่นจนทำให้ลูกหนี้รู้สึกอับอาย

วิธีที่ 3 คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้เพื่อลดภาระหนี้ โดยปกติแล้วในการกู้สินเชื่อเงินจะมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญาในแต่ละเดือนอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะเป็นดอกเบี้ยคงที่ (flat rate) หรือดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate) ขึ้นอยู่กับลักษณะของสินเชื่อแต่ละประเภทซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาเงินกู้ตั้งแต่วันที่ทำสัญญา ส่วนที่เราจะต้องรับรู้ นั่นคืออัตราดอกเบี้ยผิดนัดในกรณีที่เราไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระเงินกู้ตามสัญญา เช่น จ่ายค่างวดไม่ครบหรือจ่ายล่าช้า เจ้าหนี้มีสิทธิ์เรียกเก็บ “ดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้” ได้ ดังนั้นเพื่อประโยชน์แก่ตัวลูกหนี้ในการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ให้สำเร็จได้ง่ายขึ้นจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในการคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ด้วย

การคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดนั้นโดยปกติถ้าเป็นกลุ่มอัตราดอกเบี้ยคงที่ (flat rate) เริ่มคิดกันในเดือนถัดไปจะขยายระยะเวลาปลอดภัยจากดอกเบี้ยผิดนัดให้ต่ออีก 7 วัน แต่หลังจากนั้นหากไม่มาชำระเริ่มคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามจำนวนวัน ณ วันที่ครบกำหนดชำระหนี้ และในกลุ่มของอัตราดอกเบี้ยลดต้นลดดอก (effective rate) จะเริ่มคิดวันผิดนัดชำระหนี้ในวันที่ 63 เป็นต้นไป โดยเริ่มนับจากวันที่ค้างชำระล่าสุดจะคิดเพิ่มจากดอกเบี้ยเดิมเข้าไปอีก ถ้าเป็นกลุ่มประเภทสินเชื่อรายย่อยยกกลุ่มดอกเบี้ยเงินต้นคงที่ (flat rate) อาจจะมีบวกเพิ่มร้อยละ 0.5 หรือ ร้อยละ 1 หรือ ร้อยละ 6 ต่อปี ตามจำนวนวันที่

ผิวนัด ถ้าเป็นสินเชื่อประเภทธุรกิจกลุ่มดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก (effective rate) อาจจะมีอัตรา
ละ 14 ตามแต่ละธนาคารหรือสถาบันการเงินที่กำหนดเอาไว้ในสัญญาสัญญานั้นเอง ทั้งนี้ตามประกาศธนาคาร
แห่งประเทศไทย ที่ สกส2. 9/2563 เรื่อง การคิดดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้ ลงวันที่ 9
ตุลาคม 2563 ระบุประเด็นสำคัญในการคิดดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้ 3 ประเด็นคือ 1) ดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้
ต้องคิดจากฐานเงินต้นที่ผิวนัดจริง ไม่รวมเงินต้นของค่างวดในอนาคตที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ 2) อัตรา
ดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้ ต้องไม่เกินอัตราตามสัญญาบวกเพิ่มอีกร้อยละ 3 3) มีลำดับการตัดชำระหนี้โดย
ให้ตัดค่างวดที่ค้างนานที่สุดเป็นลำดับแรก

ตัวอย่าง การคิดดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้แบบดอกเบี้ยคงที่ (flat rate)

ระยะเวลาเริ่มต้นการคำนวณดอกเบี้ยผิวนัดโดยส่วนมากคือวันที่ครบกำหนดชำระหนี้
ของสิ้นเดือนนั้น บางสถาบันการเงินอาจมีการผ่อนผันการคำนวณดอกเบี้ยผิวนัด 7 วัน หลังครบกำหนด
ชำระหนี้ 1 เดือน เช่น กู้เงินจำนวน 200,000 บาท ดอกเบี้ยเดือนละ 1,000 บาท เงินต้นเดือนละ 3,333 บาท
ทำสัญญากู้เดือนมกราคม 2560 และต้องชำระหนี้ภายในวันที่ 31 มกราคม 2560 ระยะเวลาปลอดภัย 7 วัน
คือวันที่ 1-7 กุมภาพันธ์ 2560 แต่ลูกหนี้เข้ามาชำระหนี้วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2560 ถือว่าเริ่มผิวนัดชำระ
หนี้ตั้งแต่เดือนแรก ดังนั้นวันเริ่มคิดดอกเบี้ยผิวนัดคือวันที่ 31 มกราคม 2560 จำนวนวันที่ผิวนัด คือ
18 วัน (31 มกราคม-17 กุมภาพันธ์ 2560) ดอกเบี้ยที่ใช้คำนวณผิวนัด คือร้อยละ 6 (ดอกเบี้ยที่ใช้คำนวณ
ผิวนัด ล้วนแตกต่างกันไปตามประเภทสินเชื่อและแต่ละสถาบันการเงิน) และใช้เงินต้นค่างวดชำระเดือนนั้น
คำนวณ เท่ากับ 3,333 บาท ดอกเบี้ยผิวนัด คือ $= 3,333 \times 6\% \times 17/365 = 9.31$ บาท

ตัวอย่าง การคิดดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้แบบลดต้นลดดอก (effective rate)

การหาดอกเบี้ยผิวนัดต่อวัน = เงินต้นคงเหลือ \times อัตราดอกเบี้ย $\times 1/365$

เช่น เงินต้นคงเหลือ 150,000 บาท อัตราดอกเบี้ยผิวนัด 7.5%

ดอกเบี้ยผิวนัดต่อวัน = $150,000 \times 7.5\% \times 1/365$

= 30 บาทต่อวัน

ดอกเบี้ยผิวนัดทั้งสิ้น = ดอกเบี้ยผิวนัดต่อวัน \times จำนวนวันที่ผิวนัด

= 30 บาทต่อวัน $\times 90$ วัน

= 2,700 บาท

วิธีที่ 4 ปรับโครงสร้างหนี้ก่อนเป็นหนี้เสีย หลังจากที่ได้เข้าสู่วงเวียนแห่งหนี้แล้วหากผิวนัด
ชำระหนี้ตั้งแต่หนึ่งเดือนขึ้นไปจะถูกสถาบันการเงินติดตามทวงถามชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นทางจดหมาย
ทางโทรศัพท์ ทางข้อความ และการติดตามถึงที่บ้านหรือที่ทำงานที่ลูกหนี้ได้ระบุ ในการติดตามทวงถาม
นั้นสถาบันการเงินจะบันทึกข้อมูลเอาไว้ทั้งหมด ความถี่ ความบ่อยในการติดตามทวงถาม เพื่อเป็นข้อมูล
ว่าลูกหนี้มีความตั้งใจจะแก้ไขหนี้หรือเพิกเฉยต่อการชำระหนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2546) ได้ให้
ความหมายลูกหนี้ด้อยคุณภาพ (NPL) ว่าเป็นลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัยจะสูญ และสูญ ตามหลัก
เกณฑ์การจัดชั้นในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่องสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสิน
ทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุน หรือกล่าวอย่างง่ายคือ NPLs เป็นหนี้
ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non-performing loan) หรือที่เรียกกันว่าหนี้เสีย ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระดอกเบี้ย
และเงินต้นให้กับสถาบันการเงินที่ปล่อยให้กู้เป็นระยะเวลาเกินกว่า 3 เดือนขึ้นไปจะถือว่าเป็นลูกหนี้ NPL
หากไม่ไปเจรจาปรับโครงสร้างหนี้จะถูกเจ้าหนี้บอกเลิกสัญญาและดำเนินคดีต่อไป

โดยปกติแล้วสถาบันการเงินมีวิธีแก้ไขหนี้คล้ายคลึงกัน แต่เงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้อาจแตกต่างกันไปตามนโยบายของแต่ละแห่ง ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบและเตรียมไว้เพื่อไปขอเจรจาต่อรองการปรับโครงสร้างหนี้กับสถาบันการเงิน มีดังนี้

1) การขอลดเงินงวดลงจากเงินงวดเดิม เช่น ในสัญญากู้เงินกำหนดไว้งวดละ 3,000 บาท อาจปรับลดลงมาเหลือ 1,000 บาท ต่อเดือน ต้องรู้ถึงความสามารถในการชำระหนี้ของตนเองเพื่อต่อรองกับสถาบันการเงินว่าจะลดเงินงวดได้เท่าไร วิธีการคือขอผ่อนต่ำสุดไว้ก่อน

2) สอบถามในเรื่องระยะเวลาในการผ่อนชำระเพื่อขอขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไป เนื่องจากการลดเงินงวดที่คิดให้ตั้งแต่ตอนเริ่มกู้โดยไม่ขยายงวดสุดท้าย จะทำให้เงินต้นคงเหลือและดอกเบี้ยผิดนัดมียอดรวมกันเป็นจำนวนมาก ณ วันสิ้นสุดของสัญญากู้เดิม ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ปิดบัญชีได้หมด ฉะนั้นเมื่อลดเงินงวดควรต้องขอขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไปด้วย

3) ในขณะที่มีงวดค้างชำระ ในส่วนของดอกเบี้ยในงวดที่ค้างและดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ที่เกิดขึ้น ควรเจรจาขอพักดอกเบี้ยไว้ประมาณ 2 หรือ 3 ปี เพื่อเป็นการผ่อนหนักให้เป็นเบาหลังจากนั้นจึงขอผ่อนจ่ายปีที่ 4 เป็นต้นไป จะผ่อนจ่ายได้เดือนละเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสถาบันการเงินอีกครั้ง

4) การขอพักเงินต้นหรือพักดอกเบี้ยที่ต้องการขอผ่อนผันเป็นปี โดยส่วนมากจะเป็นกลุ่มลูกหนี้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามนโยบายของรัฐบาลที่ขอความร่วมมือจากสถาบันการเงินหรือธนาคารเพื่อเข้ามาช่วยเหลือผ่อนปรนให้กับลูกหนี้

ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ ลูกหนี้ควรทราบในเบื้องต้น แม้ท้ายที่สุดแล้วการเจรจาของปรับโครงสร้างหนี้อาจไม่ได้ตามที่ต้องการทั้งหมด เพราะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสถาบันการเงินที่จะอนุมัติ แต่อย่างน้อยจะเป็นวิธีที่ดีกว่าการหนีหายไปเลยจนทำให้ภาระหนี้บ้านปลายและถูกดำเนินคดีในภายหลัง บทความนี้ขอยกตัวอย่างการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละงวดจากการขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ในกรณีต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเจรจากับเจ้าหนี้และวางแผนการชำระหนี้ ดังนี้

ตัวอย่าง โฉนดกู้เงิน 200,000 บาท เงินต้นคงเหลือ 150,000 บาท ดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยผิดนัด 10,000 บาท อัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเงินกู้ร้อยละ 6 ต่อปี เดิมเงินงวด 3,264 บาท ขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบตัดเงินต้นบางส่วน ชำระดอกเบี้ย 100% ดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยผิดนัด เฉลี่ยจ่ายตั้งแต่งวดที่หนึ่ง ไปจนเสร็จสิ้น

Ex1.งวดที่	เงินต้นคงค้าง	ดอกเบี้ยตั้งพัก	ดอกเบี้ยในงวด	เงินงวด	รวมชำระ
1 - 36	500	300	764	1,264	1,564
37 - 59	2,500	300	764	3,264	3,564
งวดที่ 60	ชำระหนี้ปิดบัญชี				

ตารางที่ 2 แบบตัดเงินต้นบางส่วน ชำระดอกเบี้ย 100% ดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยผิดนัด พักไว้ 3 ปี หลังจากปีที่ 4 เฉลี่ยจ่ายเป็นงวด จนเสร็จสิ้น

Ex2.งวดที่	เงินต้นคงค้าง	ดอกเบี้ยตั้งพัก	ดอกเบี้ยในงวด	เงินงวด	รวมชำระ
1 - 36	500	-	764	1,264	1,264
37 - 59	2,500	300	764	3,264	3,564
งวดที่ 60	ชำระหนี้ปิดบัญชี				

ตารางที่ 3 แบบพักเงินต้น 1-3 ปี ชำระดอกเบี้ย 100% ดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยผิดนัด เฉลี่ยจ่ายตั้งแต่งวดที่หนึ่ง ไปจนเสร็จสิ้น

Ex3.งวดที่	เงินต้นคงค้าง	ดอกเบี้ยตั้งพัก	ดอกเบี้ยในงวด	เงินงวด	รวมชำระ
1 - 36	-	300	764	764	1,064
37 - 59	2,500	300	764	3,264	3,564
งวดที่ 60	ชำระหนี้ปิดบัญชี				

ตารางที่ 4 แบบพักเงินต้น 1-3 ปี ชำระดอกเบี้ย 50% ดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยผิดนัด พักไว้ 1-3 ปี ปีที่ 4 เริ่มเฉลี่ยจ่าย พร้อมกับ ส่วนของ 50% ที่พักไว้ x 36 งวด = บวกกลับคืนแล้วเฉลี่ยจ่ายเป็นงวดรายเดือนไปจนเสร็จสิ้น

Ex4.งวดที่	เงินต้นคงค้าง	ดอกเบี้ยตั้งพัก	ดอกเบี้ยในงวด	เงินงวด	รวมชำระ
1 - 36	-	-	382	382	382
37 - 59	2,500	300	764	3,264	3,564
งวดที่ 60	ชำระหนี้ปิดบัญชี				

ตารางที่ 5 แบบพักเงินต้น 1-3 ปี ชำระดอกเบี้ย 25% ดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยผิดนัด พักไว้ 1-3 ปี ปีที่ 4 เริ่มเฉลี่ยจ่าย พร้อมกับ ส่วนของ 75 % ที่พักไว้ x 36 งวด = บวกกลับคืนแล้วเฉลี่ยจ่ายเป็นงวดรายเดือนไปจนเสร็จสิ้น

Ex5.งวดที่	เงินต้นคงค้าง	ดอกเบี้ยตั้งพัก	ดอกเบี้ยในงวด	เงินงวด	รวมชำระ
1 - 36	-	-	191	191	191
37 - 59	2,500	300	764	3,264	3,564
งวดที่ 60	ชำระหนี้ปิดบัญชี				

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นเพียงภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจง่ายเพื่อให้ผู้อ่านได้มองภาพออกเบื้องต้นสำหรับการเจรจาเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งตามหลักแล้วยังมีรายละเอียดปลีกย่อยก่อนที่จะได้รับการอนุมัติ ซึ่งเงื่อนไขจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินนั้นๆ

วิธีที่ 5 ทางรอดของผู้ค้าประกัน สืบเนื่องจากการรายงานข่าว เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2562 ถึงกรณีคาราพิธีกรชายถึงแก่กรรมจากการฆ่าตัวตาย อีกหนึ่งเหตุผล คือ จากการค้าประกันการกู้เงินให้กับเพื่อนและต้องแบกรับภาระหนี้แทนเพื่อนพร้อมกับอาการป่วยด้วยโรคซึมเศร้า จึงอยากฝากประเด็นดังกล่าว แก่ผู้ค้าประกันว่า สถานะของผู้ค้าประกันไม่ต่างจากสถานะของผู้กู้ ก่อนจะค้าประกันให้ใคร่ครวญให้ดีซึ่งอาจมีบางกรณีที่เป็นญาติหรือบุคคลรู้จักสนิทสนมขอให้ค้าประกันในการกู้เงินซึ่งเป็นเรื่องที่ปฏิเสธได้ยาก หากตกลงยินยอมในฐานะเป็นผู้ค้าประกันแล้วนั้นคือการยินยอมผูกพันในวงเงินกู้เงินนั้นด้วย ถ้าหากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ก็เปรียบเสมือนบุคคลหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในภาระหนี้สินด้วย ยิ่งเป็นกรณีที่ทั้งสองฝ่ายผลัดกันกู้ผลัดกันค้า นั่นคือสถานะเป็นทั้งลูกหนี้และผู้ค้าจากนั้นมีฝ่ายหนึ่งหนีหนี้กลายเป็นว่าผู้ค้าประกันต้องแบกรับภาระหนี้ทั้งสองทาง หนี้ตัวเองก็ต้องชำระและในฐานะผู้ค้าประกันก็ต้องรับผิดชอบ แนะนำให้หาหลักทรัพย์ค้ำประกันวงเงินกู้เพื่อป้องกันตนเองและเพื่อเป็นทางรอดจากการค้าประกันให้กับบุคคลอื่น เพราะการเอาหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่ว่าจะที่บ้านพร้อมที่ดินหรือที่ดินเปล่า หากส่งไม่ไหวยังสามารถขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ได้ สำหรับผู้ค้าประกันการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดคือการเข้าไปเจรจากับสถาบันการเงินหรือธนาคารโดยขอชำระครึ่งหนึ่งของภาระหนี้ของลูกหนี้ได้ แทนที่จะต้องรับภาระหนี้ทั้งหมดซึ่งท่านสามารถรับภาระหนี้เพียงบางส่วนได้ ยังถือว่าเป็นการผ่อนหนักให้เป็นเบาใน

สถานะของผู้ค้าประกันและที่สำคัญยังสามารถปลดสถานะทางกฎหมายออกจากการติดภาระค้ำประกันได้ด้วย ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจาก พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2557 ว่าด้วยเรื่องอัยการค้ำประกัน

วิธีที่ 6 ตัดวงจรของหนี้เสีย

การยกเลิกสัญญา การออกหมายศาล การพิพากษา และยึดทรัพย์/อายัดทรัพย์

ในมุมมองของเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อหากลูกหนี้เพิกเฉยต่อการชำระหนี้ไม่ติดต่อกับสถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้เมื่อได้รับจดหมายทวงถาม และไม่เข้าไปเจรจาปรับโครงสร้างหนี้จะถูกเจ้าหนี้ดำเนินการ “ยกเลิกสัญญาและบังคับชำระให้ปิดบัญชีทั้งจำนวน” โดยส่วนมากลูกหนี้จะถูกเจ้าหนี้ฟ้องคดีและมีกรณีนัดไกล่เกลี่ยที่ศาลตามภูมิลำเนา หรือเรียกว่า “ฟ้องตามภูมิลำเนาของลูกหนี้” ศาลจะนัดไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อสรุปในการชำระหนี้ หลังจากไปศาลครั้งแรกลูกหนี้ควรเข้าไปติดต่อหน่วยงานแก้ไขหนี้ของเจ้าหนี้เพราะเป็นขั้นตอนในการเจรจาต่อรองขอปรับลดเงินงวดลง การลดดอกเบี้ยค้าง และการขยายระยะเวลาการชำระหนี้ ซึ่งเป็นการประนีประนอมยอมความในชั้นศาลเพื่อเป็นการช่วยให้ลูกหนี้ปลดหนี้ได้ง่ายขึ้น และแก้ปัญหาการเป็นหนี้เสียนี้เอง ผลสืบเนื่องจากที่ไปไกล่เกลี่ยหนี้กับเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงิน เจ้าหนี้จะส่งให้หมายที่ดูแลคิน่าข้อมูลและเงื่อนไขในการเจรจาไปที่ศาลในวันนัดพิจารณาคดี หรือเรียกว่า “พิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ” ถ้าหากลูกหนี้ไม่ได้เข้าไปเจรจาทันทีก่อนหน้านั้นกับเจ้าหนี้แล้วไปที่ศาลในวันนัดพิจารณาคดีจะเป็นการพิพากษาฝ่ายเดียว ลักษณะคือจะต้องชำระหนี้ปิดบัญชีทั้งจำนวนภายในเดือนนั้น หากเจ้าหนี้ยังพร้อมที่จะช่วยแก้ไขหนี้ (ผ่อนผันชำระหนี้หลังคำพิพากษา) จะเสียโอกาสในเงื่อนไขของระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ที่สั้นลง แต่หากลูกหนี้ยังผิดนัดหลังคำพิพากษา เจ้าหนี้จะดำเนินการสืบทรัพย์และขายทอดตลาด ในส่วนลูกหนี้ที่เป็นข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจและเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีหนังสือจากสำนักงานบังคับคดีแจ้งไปยังสหกรณ์ของหน่วยงานลูกหนี้และผู้ค้าประกันในแต่ละปีเพื่อหักเงินปันผลนำส่งให้บังคับคดีและส่งเงินให้เจ้าหนี้ต่อไป

การเพิ่ม-เปลี่ยน-ปิด-รี เพื่อตัดวงจรของหนี้เสีย

ในมุมมองของลูกหนี้ นอกเหนือจากการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว ยังมีวิธีการเพิ่ม-เปลี่ยน-ปิด-รี เพื่อไม่ให้เข้าสู่วงจรของหนี้เสียอีกด้วย ซึ่งทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้คำแนะนำวิธีการที่น่าสนใจในโครงการ “คลินิกแก้หนี้” ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

การ “เพิ่ม” เงินทุนหมุนเวียน (working capital) สำหรับลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้สนับสนุนให้สถาบันการเงินปล่อยสินเชื่อสำหรับเป็นทุนหมุนเวียนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเงินทุนหมุนเวียนเป็นปัจจัยสำคัญในการพุงธุรกิจในช่วงเวลาวิกฤติให้ฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว แม้ลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการซึ่งอาจจะเป็น NPL ไปแล้วแต่ยังมีศักยภาพ (พิจารณาจากพิจารณาจากประวัติการผ่อนชำระ) ก็สามารถกู้สินเชื่อนี้ได้ ดังนั้นลูกหนี้ควรเตรียมจัดทำงบประมาณรายจ่าย 6-12 เดือนข้างหน้า เพื่อให้สถาบันการเงินใช้ประกอบการพิจารณาวงเงินเพื่อให้มีเงินไว้ใช้ในภาวะที่เหตุการณ์ในอนาคตมีความไม่แน่นอนสูง และก่อให้เกิดรายได้นำมาชำระหนี้ได้ตามกำหนด

การ “เปลี่ยน” ประเภทหนี้ ลูกหนี้ควรพิจารณาเปลี่ยนประเภทหนี้จากที่มีอัตราดอกเบี้ยแพงมาเป็นประเภทที่มีอัตราดอกเบี้ยถูก เช่น เปลี่ยนจากการเป็นลูกหนี้บัตรเครดิตหรือบัตรเครดิตเงินสดที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงถึง 18%-28% มาเป็นลูกหนี้สถาบันการเงิน ซึ่งเป็นสินเชื่อแบบมีกำหนดระยะเวลาชำระและมีอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลงกว่าเดิม

การ “ปิด” หนี้ด้วยเงินก้อน ลูกหนี้สามารถปิดหนี้จบทั้งบัญชีหากมีความสามารถหาเงินก้อนได้ ไข่แดงเดียวก็สามารถเจรจาขอส่วนลดในการปิดหนี้จบทั้งบัญชีได้ด้วย อย่างไรก็ตามการเจรจาขอส่วนลดจากการขอปิดหนี้ทั้งบัญชีอาจทำได้ค่อนข้างยากหากมีหลักประกันมูลค่าสูงกว่ายอดหนี้

การ “รี” ไฟแนนซ์สินเชื่อ ลูกหนี้สามารถขอปิดสินเชื่อจากเจ้าหนี้รายเดิมและย้ายไปใช้สินเชื่อจากเจ้าหนี้รายใหม่ได้หากได้รับอัตราดอกเบี้ยถูกลง โดยการเอาหนี้จากเจ้าหนี้รายใหม่ไปชำระหนี้ที่มีกับเจ้าหนี้รายเก่าที่คงค้าง การรีไฟแนนซ์นี้สามารถใช้ได้กับสินเชื่อบ้าน สินเชื่อส่วนบุคคล (หนี้บัตรเครดิต, บัตรกดเงินสด) ซึ่งการรีไฟแนนซ์ของสถาบันการเงินนั้นจะทำให้กับลูกหนี้ที่มีวินัยทางการเงินและประวัติการชำระดี

คลินิกแก้หนี้
โครงการแก้ไขปัญหาค่าหนี้ส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน (โครงการนำร่อง)

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ*

- บุคคลธรรมดา มีเงินเดือนประจำ
- อายุไม่เกิน 65 ปี
- มีหนี้บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด หรือ สินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน ค้างเกินกว่า 3 เดือน กับธนาคารตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ก่อนวันที่ 1 พ.ค. 60
- ไม่ถูกฟ้องดำเนินคดี
- ยอดหนี้เงินต้นค้างชำระรวมไม่เกิน 2 ล้านบาท

เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ*

- เดินทางไปท่อนี้เพิ่มในระยะเวลา 5 ปี
- พร้อมเรียนรู้การสร้างวินัยทางการเงินที่ดี

*ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่โครงการกำหนด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการแก้หนี้

- ไม่ถูกทวงถามหนี้จากเจ้าหนี้หลายราย
- ลดภาระการผ่อนชำระต่อเดือน
- รวมหนี้ และผ่อนชำระในที่เดียว
- รู้จักวางแผนทางการเงินที่ดี

สถาบันการเงินที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้ดำเนินโครงการ
บริษัท บริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด (SAM)
เป็นหน่วยงานกลางระหว่างเจ้าหนี้และผู้กู้หนี้

คลินิกแก้หนี้ DEBT CLINIC SAM

สนใจเข้าร่วมโครงการ ติดต่อได้ที่

www.debtclinicbysam.com | www.คลินิกแก้หนี้.com | 02-610-2266 (จ-พ 8.30-17.00 น.)

ลดภาระ สร้างวินัย ไปท่อนี้เพิ่ม เริ่มชีวิตที่พอเพียง

ภาพที่ 2 คลินิกแก้หนี้
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2561)

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การหนี้ครัวเรือนไทยในปัจจุบัน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนอย่างยั่งยืน โดยเนื้อหาได้นำเสนอให้เห็นแนวหนี้ครัวเรือนของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนนี้สวนทางกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หยุดชะงักลงในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงมีนัยสำคัญต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน เกิดเป็นวิกฤติหนี้สิน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นหนี้ของครัวเรือน เช่น การใช้จ่ายเงินเกินตัวจากทัศนคติ “ของมันต้องมี” และการเข้าสู่ยุคโซเชียลมีเดียที่เทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์แบบขาดการยับยั้งชั่งใจ, การขาดความรู้ทางการเงิน, การถูกดึงดูดด้วยโปรโมชั่นการผ่อนสินค้า, ขาดการออมเงินและมีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่ดี, เน้นการใช้เงินในอนาคตมากเกินไปจนความจำเป็น, ขาดการแบ่งเงินสดในมือไว้ใช้จ่ายฉุกเฉิน เน้นซื้อทรัพย์สินไว้เก็งกำไรมากเกินไป, เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย, การพนัน, อัตราดอกเบี้ยต่ำดึงดูดให้ก่อหนี้เพิ่ม เป็นต้น ซึ่งเมื่อเป็นหนี้แล้วไม่ยอมชำระ (โดยเฉพาะในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ขาดสภาพคล่องทางการเงิน) ปล่อยให้ตนเองกลายเป็นหนี้เสีย ทำให้ไม่สามารถกู้ยืมจากสถาบันการเงินได้อีก สุดท้ายคือต้องไปกู้ยืมนอกระบบที่ผิดกฎหมายและมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าปกติหลายเท่า

แนวทางการแก้ไขหนี้ที่ยั่งยืนจึงควรเริ่มตั้งแต่ตัวผู้ก่อหนี้วิเคราะห์สถานะภาพทางการเงินของตนเองก่อนเพื่อตรวจสอบความสามารถในการชำระหนี้ก่อนที่จะมีหนี้เพิ่ม นั่นคือการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายของตนเองว่ามีความสมดุลหรือไม่หากต้องกู้ยืมเพิ่ม และเงินที่เหลือเก็บจากยอดเงินคงเหลือสุทธิมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเชื่อมโยงถึงความสามารถในการชำระหนี้คืนให้แก่สถาบันการเงิน และหากรู้ตัวว่ามีปัญหาสภาพคล่องไม่สามารถหาเงินมาชำระเจ้าหนี้ได้ก็ควรเร่งทำการแก้ไข หลีกเลี่ยงการผัดผ่อนชำระหนี้ โดยมีแนวทางดังนี้ 1) เป็นหนี้ไม่ใช่มาตรการ ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องหนี 2) เจรจากับเจ้าหนี้เมื่อมีจดหมายเตือน 3) คำนวณดอกเบี้ยผัดผ่อนชำระหนี้เพื่อลดภาระหนี้ 4) ขอปรับโครงสร้างหนี้ก่อนเป็นหนี้เสีย 5) หาทางรอดให้กับผู้ค้าประกัน และ 6) การตัดวงจรของหนี้เสีย แนวทางแก้ไขเหล่านี้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย และช่วยสร้างความเข้าใจในองค์กรรวมเพื่อป้องกันก่อนที่จะเข้าสู่วัฏจักรของการเป็นหนี้ได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา คลังจตุรเวช. (2554). *ผลกระทบของหนี้ครัวเรือนไทยและวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *ธนาคารแห่งประเทศไทยกับการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2563, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/Report/Pages/AnnualReport2018_box04.aspx
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *รายงานการประเมินเสถียรภาพระบบการเงินไทย 2563*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2563, จาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Publications/DocLib_FSR2563/FSR2020.pdf
- ธนิดา ตันตืออากาศกุล. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการชำระหนี้สินเชื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์และบริษัทที่ประกอบธุรกิจแต่มีใช้สถาบันการเงินในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ.

- พรทิพย์ อังศุภมงคล. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 4 (น. 521-530). สถาบันวิจัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พรภัทร อินทรพรพัฒน์, สิริรัตน์ เชษฐสุมน, และผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล. (2557). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้สินของนักศึกษาปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*, 35(1), 1-15.
- พิชญ์สินี วงษ์กาวิณ. (2560). ภาระหนี้สินของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(1), 73-85.
- ศูนย์วิเคราะห์ TMB Analytics. (2562). *บทวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเงิน GEN Y*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.tmbbank.com/newsroom/news/analytics/view/financial-behavior-GEN-Y.html>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ธนาคารกสิกรไทย. (2563). *หนี้ครัวเรือนทรงตัวสูงต่อเนื่องขณะที่โจทย์เฉพาะหน้าคือเยียวยาลูกหนี้ฟื้นโควิดรอบใหม่ (มองเศรษฐกิจ ฉบับที่ 3904)*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/kecon/financial/Pages/Household-debt-y3904.aspx>.
- สรา ชื่นโชคสันต์, สุพรศรี สุวรรณิก, และธนชพร สุขสุเมธ. (2562). *หนี้ครัวเรือนไทย: ข้อเท็จจริงที่ได้จาก BOT-Nielsen Household Financial Survey*. FOCUSED AND QUICK (FAQ) Issue 143, น. 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่ความสามารถในการชำระหนี้ยังไม่น่ากังวล*. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=8502&filename=.
- สุพรศรี สุวรรณิก. (2561, 2 ตุลาคม). การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยอย่างยั่งยืนควรเริ่มที่ไหน?. *บทวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย*, น. 1-3.
- สุริยะ หาญพิชัย, เถลิ้มพล จตุพร, และวสุ สุวรรณวิหค. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดลพบุรี. *Journal of Modern Learning Development*, 5(5), 309-320.
- อุษา อมรรชยาวิจารณ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้นอกระบบของประชาชน ในอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 9(1), 62-73